
Performanță și eficiență: Cheltuieli publice în învățământul superior. Studiu comparativ: Învățământ Public vs. Învățământ Privat în România

**Ilie Anca Gabriela
Dan Dumitriu
Roxana Sârbu**

Romania's education system is at a cross-road. Important sector reforms initiated after the fall of communism – including curriculum changes, student assessment, teacher training, finance and governance - need to continue to improve education outcomes. However, Romania's integration into the European Union (EU) will place new demands on the country's human capital, creating new challenges for the sector. Connected to the tendencies existing at a European level, the paper presents the legislative- normative framework of ensuring the quality of state and private educational services in Romanian Universities. The public – expenditure and a provision on education is a key element of a policy to promote broad-based economic growth. The conclusions of this paper have significant implications for policy makers, employers and students because understanding that the educational system must be characterized by better quality and efficiency is fundamental for our economic future.

Key words: *public education, privat education, univesity financing*

JEL Codes: *H 00, H 52, H 59, I 20, I 21, I 22*

1. Introducere

Încă de la începutul anilor '80, sistemele de învățământ din numeroase țări, fie ele puternic dezvoltate, fie în curs de dezvoltare, parcurg un amplu proces de reformă, atât la nivel de structură, cât și la nivelul conținutului învățământului.

Pentru majoritatea sistemelor de învățământ, modalitățile de finanțare, volumul cheltuielilor cu educația, precum și gestionarea resurselor alocate acesteia sunt considerate priorități ale procesului de reformă (Neagu, 2005).

Studiul de față își propune o analiză a principalelor caracteristici ale mecanismelor de finanțare a sistemelor de învățământ, volumul cheltuielilor cu educația și a modalităților de gestionare a resurselor alocate învățământului superior românesc.

Sistemul de învățământ, în general, și învățământul superior, în special, ocupă un loc central în dezvoltarea umană în cadrul societății contemporane moderne. Preocuparea pentru asigurarea calității educației, prin promovarea unor programe de învățământ de calitate și a unor strategii eficiente de instruire în condiții de transparență completă constituie implicații profunde și complexe pentru ridicarea calității procesului de învățământ. Lucrarea de față are în vedere reforma din învățământul superior din România, cu accent pe efectuarea cheltuielilor publice din educație, fapt care constituie un element cheie în promovarea creșterii economice din țara noastră.

Pentru România, ca țară membră a Uniunii Europene, investiția în învățământul superior poate fi abordată numai într-un dublu context (CNFIS, 2007) :

- alinierea la strategiile și politicile UE, pentru îndeplinirea obiectivelor „strategiei Lisabona” (Consiliul European, 2000);
- realitățile, posibilitățile și cerințele naționale de pregătire a forței de muncă înalt calificate, cu competențe multiple (și cu o capacitate ridicată de angajare în profesie, de reconversie profesională într-un

timp scurt și de mai multe ori în viață, educată în spiritul valorilor democratice ale societății cunoașterii).

În România, sectorul învățământului superior cuprinde 56 universități de stat, iar 53 de instituții de învățământ superior private (27 acreditate și 26 parțial acreditate). În anul universitar 2007 -2008, instituțiile de învățământ superior din România au înscris 816.000 studenți (Institutul Național de Statistică, 2007), din care 650.000 la învățământ de zi, 3000 învățământ seral, 80.000 part - time și 83.000 învățământ la distanță.

Învățământul românesc a ajuns la ora examenului de maturitate. Din ce în ce mai mulți absolvenți de liceu aleg să urmeze cursurile unor facultăți private, în detrimentul ofertelor celor din sistemul public. Numărul studenților înmatriculați în instituții de învățământ superior private a ajuns la peste 30% din total. Unul dintre motive ar putea fi dotările mai bune, accesul mai ușor și ofertele de specializări mai numeroase. Dar pentru a ține pasul cu noile provocări și concurența din ce în ce mai acută dintre universități, acestea trebuie să-și restructureze modelul de management și strategia investițională. Schimbările nu vin însă ușor. Până în urmă cu trei ani, universitățile private românești erau privite mai mult ca o alternativă pentru cei care se gândeau că nu au nici o șansă de a trece examenul de admitere la o facultate de stat. Asta, în ciuda faptului că instituțiile de învățământ superior private dispuneau de programe similare, sedii centrale și, în mare măsură, de aceiași profesori care predau și în catedrele din universitățile publice, lucrurile au început să se schimbe. Conform unui recent raport al Ministerului Educației, Cercetării și Tineretului asupra învățământului din România, începând cu anul universitar 2006-2007, s-a înregistrat o creștere spectaculoasă a efectivelor de studenți înmatriculați în sistemul de învățământ superior privat, de aproape 31%, față de anul precedent. Acest salt a fost anticipat încă din toamna anului 2003, când, după trei ani de scădere continuă, numărul studenților de la facultățile private a început din nou să crească. În ansamblu, în ultimii șapte ani, numărul total al studenților

români a cunoscut o creștere continuă și constantă, de circa 20% - 30% pe an, ajungând în prezent la peste 816 mii. Practic, creșterea numărului total de studenți din ultimul an se datorează facultăților private.

2. Finanțarea învățământului superior din România

În cercetarea noastră am pornit de la următoarea premisa: cea mai profitabilă investiție pe termen lung a României este, fără îndoială, investiția în educație.

Până în anul 1990, principala sursă de finanțare a învățământului public superior românesc a fost reprezentată de alocația bugetară destinată acestui capitol. Datorită modificărilor apărute la nivelul sistemului de învățământ superior, în perioada 1990-1996, au apărut modificări și la nivelul principiilor de finanțare ale învățământului public superior românesc (asemănătoare schimbărilor de la nivelul țărilor OECD): un sistem de alocare a fondurilor complex, creșterea autonomiei financiare a universităților; diversificarea surselor de finanțare; împărțirea costurilor pentru educație prin introducerea taxelor de școlarizare; o mai clară separare între fondurile pentru educație și cele pentru cercetare. Chiar și în aceste condiții, alocațiile bugetare continuă să reprezinte principala sursă de finanțare pentru învățământul public superior românesc (CNFIS, 2007).

Experiența internațională a demonstrat faptul că finanțarea sistemului de învățământ public superior, pentru a putea răspunde cerințelor prezente, este de natură mixtă:

- o finanțare de bază, din alocații bugetare, care să asigure accesul liber la educație, calitatea și consistența procesului de învățământ;
- o finanțare suplimentară, obținută de către instituție prin eforturi și resurse proprii, altele decât Bugetul de Stat.

Astfel, în anul 2008, învățământul românesc beneficiază de 26,41 de miliarde lei (6% PIB), cu 24,3% mai mult față de 2007 când i-au fost repartizate 21,25 de miliarde lei (5,5% PIB). Este pentru prima dată în

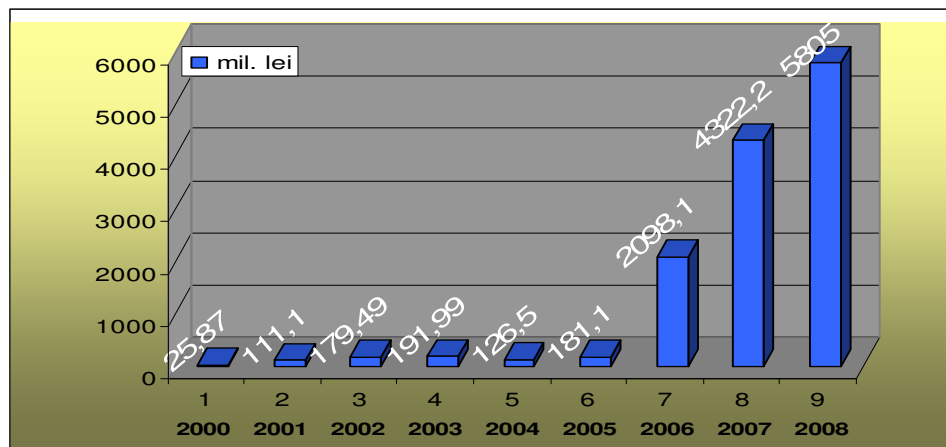
istoria post-decembristă a României când educația primește 6% din PIB, din care un procent de 40% este alocată învățământului superior (Ministerul Educației, Cercetării și Tineretului, 2008).

Totuși, din punct de vedere financiar, România se situează mult sub media europeană, având o alocație pe student de aproximativ 1 692,29 EURO PPS (2007) față de media EU27 de 6 451,41 EURO PPS.

O a doua componentă importantă a sistemului de finanțare a învățământului superior din România este reprezentată de **finanțarea complementară**, destinată acoperirii acelor cheltuieli complementare cheltuielilor directe determinate de procesul didactic, importante atât pentru susținerea desfășurării în condiții optime și dezvoltării acestuia (ex: alocații pentru dotări laboratoare, reparații capitale, investiții și cercetare), cât și pentru îndeplinirea altor obiective sau servicii ale universității (cercetare, microproducție, servicii administrative pentru studenți etc.).

Veniturile pentru activitățile complementare din învățământul superior se compun din: venituri publice (sume alocate de la bugetul de stat) și venituri proprii (dobânzi, donații, sponsorizări și taxe percepute în condițiile legii de la persoane fizice și juridice, române sau străine, și din alte surse), acestea din urmă având o pondere mai mare, în funcție de implicarea universităților în această direcție.

Evoluția cheltuielilor de capital 2000 - 2007

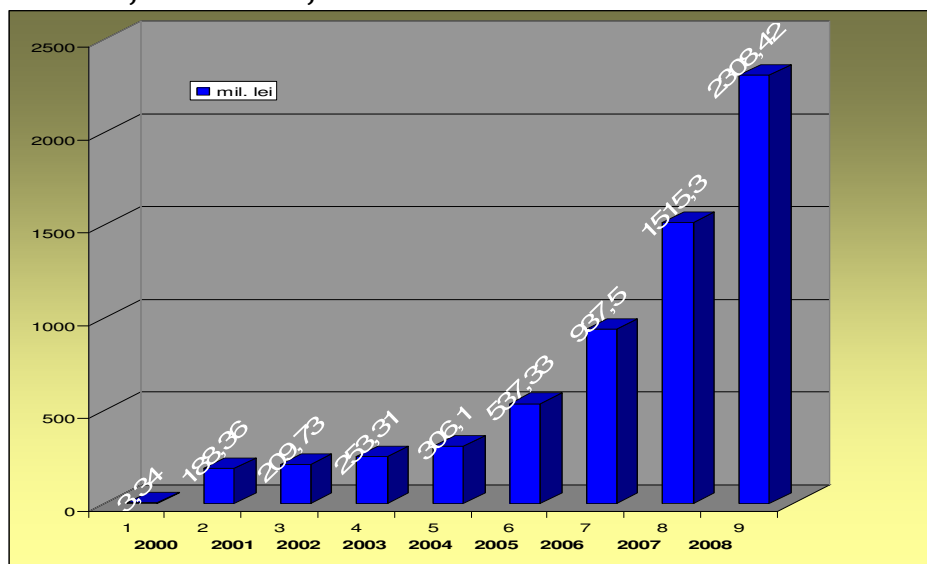

Sursa: Cristian Mihai Adomniței, Ministrul Educației și Cercetării, Ministerul Educației și Cercetării, 2008

Finanțarea complementară se adresează unor categorii de cheltuieli variate, fiind necesară elaborarea unor proceduri specifice de dimensionare și repartizare către universități, pentru fiecare categorie în parte: cheltuieli sociale pentru studenți – burse și alte forme de sprijin, subvenții pentru cazare și masă, facilități de transport urban pentru studenți etc.; fonduri alocate pe bază de priorități și norme specifice pentru dotări și alte cheltuieli de investiții și reparații capitale, fonduri alocate pe baze competiționale pentru cercetarea științifică universitară.

În România, activitatea de cercetare, dezvoltare și inovare (CDI) are la bază existența unei tradiții valoroase, acoperind în prezent peste 50 de domenii științifice și tehnologice specifice și menținând anual un nivel relativ stabil al activității și rezultatelor. Cu toate acestea, cea mai mare parte a activităților de cercetare-dezvoltare continuă să se desfășoare în sectorul public (peste 60%).

Cercetare, Dezvoltare, Inovare

Sursa: Cristian Mihai Adomniței, Ministrul Educației și Cercetării, Ministerul Educației și Cercetării, 2008

În acord cu orientarea europeană privind apropierea, până în anul 2010, de nivelul mediu al cheltuielilor totale pentru cercetare de 3% din PIB, din care 1% din fonduri publice, România s-a angajat să crească cheltuielile pentru cercetare. Fondurile publice alocate în 2008 pentru Cercetare – Dezvoltare – Inovare vor crește la cca. 0,75% din PIB, respectiv cca 0,9% în anul 2009, pentru a atinge în anul 2010 nivelul de 1% din PIB, conform obiectivelor Strategiei Lisabona.

Diminuarea presiunii asupra bugetelor publice s-a realizat și prin **încurajarea și dezvoltarea învățământului privat**, la toate nivelurile sale.

Deși pe termen scurt, încurajarea și susținerea dezvoltării învățământului privat poate conduce la o deteriorare a învățământului public – diferențe semnificative în rândul populației în ceea ce privește

accesul la educație, pe criterii socioeconomice –, pe termen lung efectul este benefic: degrevarea sistemului public de educație de o parte din cheltuieli și orientarea acestora spre sprijinirea categoriilor defavorizate ale populației, în scopul facilitării accesului la educație, la toate nivelurile, dar mai ales la cel superior.

3. Analiză comparativă: Universități de stat și private din România

Academia de Studii Economice (A.S.E.) din București, una din cele mai mari universități de stat din România, a fost înființată în anul 1913 și, până în prezent, a pregătit zeci de generații de economiști, contribuind la afirmarea și dezvoltarea învățământului, științei și culturii economice din țara noastră. După 1989, Academia de Studii Economice a parcurs o perioadă de restructurări și transformări economice, specifice economiei de piață, misiunea ei fiind aceea de a crea, valorifica și disemina cunoștințe, prin dezvoltarea unui mediu de cercetare și de învățământ pentru membrii comunității universitare în măsură să îi consolideze poziția de lider național în învățământ și cercetare și să o situeze printre cele mai bune universități europene în acest domeniu. În prezent, în ASE învață peste 40.000 de studenți, din care 16.000 la învățământul la distanță, 2.500 la școala doctorală și aproximativ 1000 de tineri se pregătesc în cadrul diferitelor forme de studii post-universitare.

Prezentând o situație a veniturilor ASE din București, am constatat că o parte consistentă, pe lângă finanțarea de bază de la buget, este constituită din **veniturile proprii** care provin din zona privată. Nu este vorba de donații, este vorba de contractele de cercetare naționale și internaționale, de proiectare, pe care le realizează cu mediul privat și care încep să devină o sursă importantă de finanțare a activităților din învățământ.

Bugetul de venituri și cheltuieli al A.S.E. – București, aprobat pentru anul 2007, a cuprins resursele financiare necesare finanțării cheltuielilor care privesc buna desfășurare a activității instituției. Astfel,

veniturile și cheltuielile au fost fundamentate pe baza principalilor indicatori specifici, și anume:

- nr. studenți învățământ de zi cu finanțare bugetară;
- nr. studenți învățământ de zi, cu taxă;
- nr. studenți învățământ ID;
- nr. studenți învățământ studii aprofundate și master;
- nr. de posturi efectiv ocupate, din care personal cu norma de bază în Academia de Studii Economice din București;
- fondul de salarii total;
- baza materială existentă compusă din spații de învățământ, cămine, cantina, echipamente și aparatură necesară procesului de învățământ.

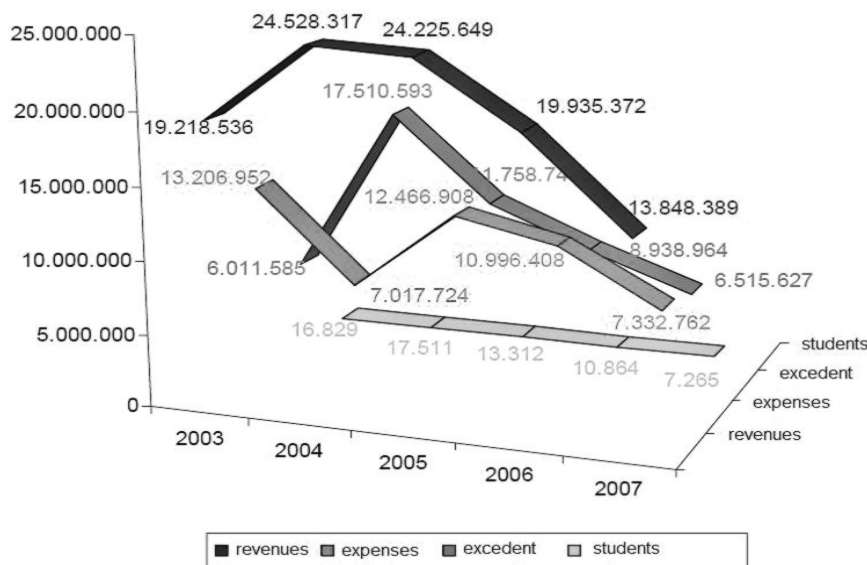
Astfel, evoluția prevederilor bugetare pe anul 2007, se prezintă astfel (ASE, 2007):

- **Venituri totale** 203.946.614 lei, din care, venituri din finanțarea de bază 122.114.745 lei , reprezentând venituri de la Ministerul Educației și Cercetării în valoare de 50.200.393 lei și venituri proprii din taxe de studii, donații , sponsorizări în valoare de 71.914.352 lei . Veniturile din activitatea de cercetare au reprezentat suma de 16.988.010 lei.

Veniturile anuale au crescut, în medie, cu 26%, în anul 2007 fiind de 151% față de anul 2003. Creșterea veniturilor totale, inclusiv a excedentului din anul anterior, a fost, în medie anuală, tot de 26%. Creșterea veniturilor pentru finanțarea de bază se înscrie în ritmul de creștere a veniturilor, pe total universitate, de 23%, excepție făcând anul 2007, când finanțarea de bază a avut o creștere de 32% față de anul 2006. Se remarcă creșterea substanțială în ultimii doi ani, a veniturilor pentru finanțarea proiectelor de investiții.

Un salt spectaculos s-a produs în realizarea veniturilor din activitatea de cercetare. Dacă în anul 2003, veniturile erau de 651 mii lei, în anul

2007 ele au atins nivelul de 16.988 mii lei, ceea ce înseamnă o creștere de 26 de ori față de anul 2003.

Sursa: Academia de Studii Economice, "Raport cu privire la execuția bugetului de venituri și cheltuieli și situația patrimonială pe bază de bilanț la finele anului 2007", București, 2007

În cadrul veniturilor proprii, se observă o diminuare a celor obținute din taxele de școlarizare aferente studenților de la învățământul la distanță. Acest sistem de învățământ a înregistrat o scădere reflectată corespunzător și în venituri.

- **Cheltuieli totale** 183.354.277 lei.

Veniturile activității curente au fost peste nivelul cheltuielilor cu 444.369 lei..

Astfel, execuția bugetară s-a încheiat în condiții de echilibru financiar.

În perioada 2004-2006, ponderea cheltuielilor, având ca sursă de finanțare veniturile proprii reprezenta peste 52% din cheltuielile totale. În anul 2007 această pondere a fost de 41%, ca urmare a faptului că veniturile din finanțarea de bază au crescut cu 24,45% față de anul anterior. Ponderea cheltuielilor pentru activitatea curentă, în perioada 2004-2007, a reprezentat, în medie, 78% din totalul cheltuielilor. În ultimii doi ani, costul mediu pe student, a crescut de la 2.400 lei la 2.500 lei.

Dar, după cum am arătat mai sus, diminuarea presiunii asupra bugetelor publice se realizează și prin susținerea *învățământului privat*, la toate nivelurile sale.

Învățământul privat din România este în plin proces de dezvoltare și, deși, atât la nivelul autorităților cât și la nivelul populației, percepția asupra acestui tip de învățământ nu este una tocmai favorabilă, dezvoltarea sa are meritul de a diminua, într-o oarecare măsură, presiunea asupra bugetului public, aflat în imposibilitatea de a acoperi costurile cu educația.

Dezvoltarea învățământului privat din România nu are un caracter uniform nici în ceea ce privește nivelurile de învățământ, nici din punctul de vedere al distribuției teritoriale. Pe niveluri de învățământ, învățământul superior privat s-a dezvoltat mult mai rapid și mai bine, comparativ cu învățământul pre-universitar.

Rețeaua instituțiilor de învățământ particular, atât la nivel pre-universitar cât și la nivel universitar, este repartizată neuniform în teritoriu, cu o concentrare mai mare în regiunile, județele, localitățile dezvoltate (București, Cluj, Iași), mult mai redusă în altele (Ialomița, Dâmbovița) și inexistentă în unele (Călărași, Covasna). Aceasta este o dovadă a faptului că, mai ales învățământul privat, este direct legat de nivelul de dezvoltare socio-economică a regiunii, județului și, inclusiv, de posibilitățile financiare ale populației (Neagu, 2005).

Tocmai de aceea, ne punem foarte des întrebarea dacă este pregătit învățământul superior privat românesc să absoarbă influxul masiv de

aspiranți la o diplomă universitară? La o primă vedere, învățământul, fie public, fie privat, poate fi considerat o adevărată afacere, luând în calcul doar nivelul taxelor de școlarizare, sursa cea mai importantă de venituri a unei astfel de instituții, cel puțin pe piața românească. De pildă, **Universitatea „Spiru Haret“**, cea mai mare instituție de învățământ superior privat din România, a înregistrat la nivelul anului 2004, un excedent al contului de venituri și cheltuieli de 256,6 miliarde de lei vechi, echivalentul a 6,33 de milioane de euro, la cursul mediu al anului respectiv. Universitățile au surse de venit diverse, în afara taxelor școlare. Spre exemplu, Spiru Haret, are venituri aduse din cercetare, din editura universității, tipografiei, din televiziune (Fundatia România de Mâine, Televiziunea România Mare și Radio România de Mâine), cantine, cămine studențești (Bondrea, 2008).

Înființată în 1991, în cadrul Universității „Spiru Haret“ funcționează astăzi 30 de facultăți cu peste 50 de specializări acreditate (drept, administrație publică, profil economic, arhitectură și medicină veterinară, de la filozofie, jurnalism și sociologie-psihologie, istorie și relații internaționale, matematică și informatică, teatru, muzică educație fizică și sport). Corelând armonios preocuparea pentru calitatea învățământului, educației și cercetării cu cea legată de constituirea unui cadru propice procesului de învățământ, Universitatea „Spiru Haret“ a reușit să pună la punct o bază materială în măsură să asigure condiții optime pentru procesul de învățământ, pentru cercetarea științifică și pentru activitatea și viața obișnuită a studenților.

Pentru anul universitar 2007-2008, numărul studenților înscriși la facultățile universității a fost de 123.000, peste 60.000 dintre aceștia fiind înscriși la învățământul la distanță. Faptul că, în perioada 2002-2007, 40% din venituri au fost destinate investițiilor arată că dezvoltarea și consolidarea unei baze materiale proprii și asigurarea unor condiții optime pentru activitatea didactică și pentru studiu constituie o preocupare majoră a Universității „Spiru Haret“. În anul 2007 investițiile au sporit, față de anul 2004, de 4,57 ori, însumând o

valoare totală de 510 miliarde lei (21 milioane USD). Acest efort investițional impresionant se datorează respectării cu strictețe a caracterului non-profit al Fundației Universității „Spiru Haret“ (Bondrea, 2008).

Deși volumul cheltuielilor pentru investiții a crescut continuu în perioada 2004 -2008, nici fondurile alocate pentru salarii nu s-au situat mai prejos. Dacă în anul 2004, fondul de salarii la Universitatea Spiru Haret a fost de 268 miliarde lei vechi (aprox. 11,5 mil USD), la sfârșitul anului 2007 a înregistrat cifra de 625 miliarde lei (aprox. 27,5 milioane USD). Cu alte cuvinte, fondul de salarii a crescut, în luna ianuarie 2008 , față de ianuarie 2004, de aproape 4 ori (cu 392 %).

Activitatea colectivelor de cercetare se realizează **pe baza finanțării obținute prin contracte sau granturi de cercetare**. De regulă, fondurile mobilizate sunt utilizate astfel:

- 60% pentru plata membrilor colectivului de cercetare
- 20% dotări necesare activității de cercetare
- 10% cheltuieli administrative
- 10% venituri la bugetul instituției

Una dintre principalele probleme în gestiunea fluxurilor financiare ale unei instituții de învățământ este faptul că, în timp ce taxele de școlarizare sunt cel mai adesea încasate în rate semestriale sau în alte variante (trei sau patru rate pentru întreg anul universitar), salariile personalului didactic și administrativ trebuie plătite, firește, lunar. La aceasta trebuie adăugată și deschiderea oferită de aderarea la Uniunea Europeană, care va oferi unei părți a tinerilor români accesul la ofertele universităților europene, la un nivel al taxelor nu cu mult mai ridicat. De exemplu, pentru a urma cursurile Solvay Business School din cadrul Universității Libere din Bruxelles, prezentă în topul primelor 500 de universități din lume pe poziția 137, taxa anuală este de 719 euro. Prin comparație, taxa anuală la Facultatea de Management din cadrul Universității Spiru Haret este de 1.200 de lei

(350 de euro), în timp ce la Academia de Studii Economice din București locurile cu taxă costă 1.800 de lei (530 de euro) pe an pentru primii doi ani și 1.600 de lei (470 de euro) pentru ultimii doi. Calitatea managementului universităților va fi dovedită prin capacitatea lor de a se adapta la evoluția acestei piețe și de a face față cu succes unei competiții din ce în ce mai puternice.

4. Concluzii

Obiectivul prioritar în domeniul învățământ superior este studentul. Rațiunea universității este aceea de a funcționa pentru studenți și pentru a îi pregăti. Fără studenți nu există universitate, fapt pentru care, fondurile pe care noi le alocăm trebuie să fie canalizate, în principal, pe două direcții: prima este infrastructura de învățământ: laboratoare, biblioteci, ateliere, iar a doua componentă importantă este calitatea vieții studentului. Aceasta înseamnă cămine, cantine, spații de învățământ spații de pregătire, biblioteci.

Credem, însă, că în faza actuală prioritatea absolută o reprezintă finanțarea învățământului public și, ulterior, în măsura în care se vor reduce anumite decalaje și se vor anula anumite întârzieri care s-au produs în modernizarea învățământului public, ne vom putea gândi și la acel parteneriat public-privat care să stimuleze învățământul privat în mod direct.

Va trebui, la un moment dat, să punem într-o competiție efectivă, directă, sectorul public cu cel privat. Aceasta va fi în avantajul tuturor, al profesorilor - pentru că și profesorii vor putea să aleagă unde să predea -, al studenților - pentru că vor putea să aleagă instituția de învățământ cea mai performantă, cu cea mai bună carte de vizită -, al economiei - pentru că vom avea oameni cu pregătire care vor găsi imediat un deșeu pe piața muncii.

Totuși, creșterea sectorului învățământului universitar privat se bazează deocamdată pe o acumulare cantitativă, majoritatea investițiilor fiind alocate extinderii bazei imobiliare și a dotărilor aferente, pentru a putea absorbi un număr tot mai mare de studenți,

cea ce se reflectă, de exemplu, în cifre de școlarizare în unele cazuri uriașe. Prin urmare, pentru a-și consolida poziția câștigată în opțiunile de viitor ale absolvenților de liceu, universitățile private românești vor trebui să investească într-o extindere nu doar cantitativă, ci și calitativă, pentru a face față unui mediu din ce în ce mai concurențial. Iar acest lucru, care necesită resurse suplimentare, se poate face doar prin diversificarea, la rândul lor, a surselor de venit și a adoptării unui model de management mai orientat către modul de funcționare al unui business.

Bibliografie

Bondrea, Aurelian - *Raport de activitate pentru perioada 2004 – 2008* (Report of activity 2004 – 2008) , Spiru Haret University, 2008

Constantin, Nicolae, 2003, *Scientific Research in Romania and International Partnership: Necessity, challenges and difficulties ahead*, Ad Astra, Young Romanian Scientists' Journal, Bucharest

Dincă, Gh., Damian, R.– *Financing on Higher Education in Romania*, Agentia Nationala Socrates, Editura Alternative, Bucharest, 1997

Gal, D., *Educatia si mizele ei sociale*(*Education and Its Social Stakes*), Editura Dacia, Cluj Napoca, 2002

Mihailescu, Ion , *The system of Higher Education in Romania* , Agentia Nationala Socrates, Editura Alternative, Bucharest, 1996

Mwabu, G., Ugaz, C., White, G., „*The role of public expenditure in the provision of education and health*”, Oxford, Oxford University Press, 2005

Neagu, G., „*Cheltuielile cu educatia. Analiza comparativa*” (Education Expenditure. Comparative Analysis), pp 12 – 13, Revista Calitatea vietii, XVI, no. 3 – 4, 2005

Vasile, V., Zaman, Gh., *Restructuring Romania's Education System Considering the Evolutions from the Domestic Market Perspective and Impact on RDI Progress*, European Institute of Romania, Bucharest, 2007

Vlăsceanu Lazăr, *Politici educaționale. România în context European, (Educational Policies. Romania in European Context)*, Editura Alternative, Bucharest, 1997

House of Commons Education and Skills Committee, *Public Expenditure on Education and Skills: Government Response to the Committee's Second Report of Session 2005 – 2006*, Fourth Session Report of 2005-06, Ordered by the House of Commons to be printed 23 May 2006

European Council, *Conclusions of Lisbon Council Summit*, March 2000

The World Bank, *Romania Education Policy Note - Romania, from integration to convergence*, 2007

Guvernul României, 2007, *Planul Național de Dezvoltare 2007-2013*, (National Development Plan 2007-2013)

Academy of Economic Studies, Bucharest, 2007, *Raport cu privire la executia bugetului de venituri si cheltuieli si situatia patrimoniala pe baza de bilant la finele anului 2007*, (Report on the Income and Expenses Budget Execution and the Checks and Ballances at the end of 2007)

Ministerul Educatiei, Cercetarii si Tineretului, Consiliul National pentru Finantarea Invatamantului Superior (CNFIS),– *Finantarea Invatamantului Superior in Romania*, (Financing the Higher Education in Romania), iunie 2007

Conferința Rectorilor Instituțiilor Publice de Învățământ de Stat, (The Conference of The Public Education Institutions' Rectors), 2007, www.edu.ro.

National Institute of Statistics, *Romanian Statistical Yearbook*, 2007

<http://www.ase.ro>

[http://www.ase.ro/site/despre/management/fisiere/pdf/planuri/strategia%20 ASE.pdf](http://www.ase.ro/site/despre/management/fisiere/pdf/planuri/strategia%20ASE.pdf)

http://www.guv.ro/obiective/200701/strategie_post_aderare.pdf

<http://www.spiruharet.ro/>

Anca Gabriela ILIE, Profesor universitar, dr., Catedra de Relații Economice Internaționale, Academia de Studii Economice, București.

Dan DUMITRIU, Profesor universitar, dr., Catedra de Relații Economice Internaționale, Academia de Studii Economice, București.

Roxana SÂRBU, Profesor universitar, dr., Catedra de Merceologie Academia de Studii Economice, București.

